

Силабус навчальної дисципліни
Навчально-творча майстерня натюрморту

1. Мета курсу – розкрити ваш творчий потенціал у створенні натюрморту на основі нових набутих знань з історії його розвитку в різних мистецьких школах та використовуючи досвід майстрів натюрморту від античності до наших днів.

2. Місце навчальної дисципліни в програмі підготовки фахівців спеціальності 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація
Розширити практичний досвід художника – майстра натюрморту, поглибити теоретичні знання як бази для свідомого використання принципів і прийомів цього жанру мистецтва.

3. Завдання дисципліни

Ми з вами дослідимо

- особливості композиційного вирішення та ракурсу презентації предметів у натюрмортах різних шкіл живопису;
- значення деталей та підбору предметів у натюрморті, поняття «тематичний натюрморт» і те, як введення одного предмету в композицію, може докорінно змінити його змістове та емоційне наповнення;
- символізм у творах жанру натюрморту;
- як освітлення, колір, стильові риси та манера виконання впливають на образотворення у жанрі натюрморту.

4. Основні знання і уміння, яких набуває студент:

Ми розширимо ваш практичний досвід художника у процесі вирішення наступних завдань:

- створить художню фотографію постановочного натюрморту із сучасних предметів побуту в манері майстрів іспанського натюрморту XVII ст. Хуана Санчеса Котана та Франсіско де Сурбарана;
- виконайте авторський натюрморт за обраними вами тематикою та манерою художньої інтерпретації зображуваних об'єктів, використовуючи досвід майстрів жанру.

5. Короткий зміст дисципліни

1. Поняття «натюрморт», його походження. Жанр натюрморту в історії мистецтва.

Розмаїття творів жанру натюрморту, їхні художні особливості та стильові риси в різних школах живопису. Важливість композиції, освітлення, ракурсу презентації об'єктів, другорядних деталей та предметів для визначення приналежності натюрмортів до певної школи, напряму та часу створення.

2. Жанр натюрморту в образотворчому мистецтві до XVIII ст.

Зображення натюрмортів у настінних давньоримських розписах Помпеї. Натуралізм зображень, перевага мотивів із фруктами та плодами у корзинах та посудинах.

Натюрморт в мистецтві епохи Відродження. Інтерес до натуралістичного зображення природи і предметів у творчості художників Ренесансу: від використання зображення натюрморту в сюжетних композиціях до окремих творів цього жанру. Натюрморти-портрети Джузеппе Арчімбольдо, майстра XVI ст. як нова форма презентації предметів у тематичній композиції, пошуки незвичного композиційного вирішення. Відхід від ідеалізованої презентації навколишнього світу в натюрмортах Мікеланджело да Караваджо.

Зображення тематично підібраних предметів у портретних творах живопису Північного Відродження. Перші випадки введення в композицію натюрморту предметів із дзеркальною поверхнею задля розширення просторових меж зображення. Жанр натюрморту в нідерландській школі XV – XVII ст. Розширення тематики композицій за рахунок певного підбору предметів: аристократичні вишукано сервіровані натюрморти із атрибутами розкоші, сніданки і десерти із ознаками недавньої присутності людини, зображення кухонного начиння, предмети побуту простолюдина тощо. Значення зображення скляних предметів та бічного освітлення в нідерландському натюрморті XVII ст.

Предметний склад натюрморту фламандського художника XVI – XVII ст. Зображення в одній композиції квітів, фруктів, дичини, дарів моря, а також живих комах, птахів та тварин, тобто поєднання мертвої та живої природи у творах стилю бароко, зокрема майстра Франса Снейдерса. Символіка квіткових натюрмортів в творчості Яна Девідса де Хема та Яна Брейгеля Старшого.

Значення натюрморту в італійській картині XVII ст. Мотиви із зображенням дарів моря та барокових квіткових гірлянд в італійських натюрмортах.

Довершена проста натюрмортів майстрів іспанського школи першої половини XVII ст. Підкреслена увага іспанських майстрів до форми і текстури зображуваного предмету. Новаторство в композиційному вирішенні натюрмортів у творчості Хуана Санчаса Котана.

Тема Vanitas у західноєвропейському живопису XVI – XVII ст. Розмаїття композицій, характерні предмети даного тематичного натюрморта, широта географічних меж і особливості презентації теми Vanitas в різних живописних школах.

3. Жанр натюрморта в образотворчому мистецтві XVIII – XX ст.

Тематика і стилістичні особливості натюрморта французької школи живопису. Асоціативний натюрморт кінця XVII – XVIII ст. Натюрморти Тромпе l'oeil, так звані «обманки», як приклад прагнення за допомогою засобів живопису в натуралістичних композиціях імітувати певні об'єкти та просторові об'єми.

Стилістичні та тематичні особливості французького натюрморта XIX – початку XX ст. Творчість Жана Батиста Сімеона Шардена, Ежена Делакруа.

Особливості художньої манери виконання натюрмортів в творчості художників-постімпресіоністів Поля Гогена, Вінсента ван Гога, Поля Сезанна. Свідоме руйнування форми зображуваних предметів з метою акцентувати увагу на таких аспектах, як їхній колір, освітлення, емоційне сприйняття.

Натюрморт в мистецтві модернізму. Формалістичні пошуки та нові засоби виразності в творах мистецьких течій кубізм, пуризм, фовізм, примітивізм. Використання техніки колажу в живопису.

Гіперреалістичні зображення – від роботи «Стіна майстерні» другої половини XIX ст. німецького художника Адольфа Менцеля до натюрмортів американських та західноєвропейських художників другої половини XX ст. Принцип випадкової композиції характерний для фоторепортажу, фрагментарність та водночас укрупнення зображуваних предметів, незвичність ракурсу презентації предметів, підкреслений реалізм у передачі текстури поверхонь з увагою до найдрібніших деталей об'єкту, використання новітніх технологій у створенні творів.

Тематика та особливості зображення натюрмортів у творчості художників України XIX – XX ст. Основні напрями, художні прийоми і принципи образотворення.

4. Жанр натюрморта в сучасних візуальних практиках. Новий погляд на зображення з історії жанру, сучасні інтерпретації мистецьких традицій.

6. Назва кафедри і викладацький склад

Кафедра образотворчого мистецтва педагогічного факультету, ст..викладач Цебенко Л.І.

7. Обсяг навчального навантаження

На вивчення дисципліни відводиться 90 годин (3 кредити), самостійна робота – 56 год., лабораторна робота – 34 год.

8. Основні інформаційні джерела до вивчення дисципліни

Годж С'юзі. Коротка історія мистецтв. Львів: Видавництво Старого Лева, 2021.

Рындін А.С. Живопись. Теория и практика. Одесса, КП ОГТ, 2010.

Сенин В.П., Коваль О.В. Школа рисунка карандашом. Натюрморт, пейзаж, портрет. Харьков: Книжный клуб «Клуб Семейного Досуга», 2007.

Український натюрморт XX століття: Альбом. Київ: Вольф, 2021.

The Illustrated Story of Art. London UK: DK (Dorling Kindersley), 2013.

9. Система оцінювання

Поточний контроль: тестове оцінювання з акцентом на візуальний досвід, оцінювання творчого проєкту.

Підсумковий контроль: залік (творче практичне завдання за вибором студента)